

Вплив масових спортивних заходів на формування особистості молодшої людини*Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича (м. Чернівці)*

Постановка проблеми. Фізичне виховання в Україні спрямоване на фізичне й духовне вдосконалення людини, оволодіння систематизованими знаннями, фізичними вправами та способами їх самостійного виконання протягом життя. Воно виконує важливі соціальні функції і розв'язує освітні, оздоровчі та виховні завдання. Стан системи фізичного виховання обумовлюється економічними, політичними, соціальними, культурними чинниками, а також ефективністю поставлених завдань, організаційних форм, змісту та педагогічних умов, які забезпечують якісне її функціонування.

Інтереси і потреби молоді у сфері проведення виховних заходів можуть задовольнятися лише за умови одночасного й спорідненого виконання органічних та узгоджених між собою актів: отримання соціально-цінної інформації зі змісту заходів, передачі отриманої інформації, засвоєння і перетворення її суб'єктами діяльності у внутрішньозначущі константи.

Аналіз останніх наукових досліджень дає підстави визначити, що зазначені операції реалізуються в процесі проведення виховних заходів у двоякому вимірі. По-перше, безпосередніми учасниками заходів шляхом спеціально організованої активності, і по-друге – глядачами – шляхом оволодіння ними діями, що ініціюються безпосередніми учасниками заходів. Тож естетична потреба існує в реальній соціальній дійсності, змінюючись залежно від впливу соціальних, економічних і політичних факторів [1].

Б. Ведмеденко, М. Зубалій, О. Леонов досліджують процес виховання учнівської молоді засобами фізичної культури і спорту; Г. Корда аналізує роботу клубів за спортивними інтересами; особливості формування здорового способу життя молоді розглядає М. Гончарюк.

Учені встановили зв'язок між руховою та інтелектуальною обдарованістю [2; 3]. Вони вважають, що діти з активним руховим режимом, який можуть надати масові виховні заходи, мають здебільшого вищу і стійкішу академічну успішність. Розумово відсталі діти погано координовані й з великими труднощами оволодівають руховими навичками.

Мета дослідження – визначення впливу спортивних виховних заходів на формування інтелектуальної, вольової та емоційної сфери молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження. У масовій частині виховних заходів великий інтерес викликають народні ігри. Важливим чинником, який сприяє високій популярності народних рухливих ігор, є надзвичайно невибагливе і просте обладнання та спорядження, необхідне для їх виконання, а також зрозумілі й доступні всім змалку чинні правила гри [4; 5].

Більшість народних ігор, розваг і забав легко пристосовуються до природного середовища, кліматичних умов і т. д.

Не менш цікавими є й такі компоненти масової частини виховних заходів, як конкурси та вікторини. Вони сприяють ефективному накопиченню, поширенню та передачі змістовної інформації в аспекті культурно-спортивного життя. Духовні й матеріальні цінності є носіями вичерпної інформації про досягнення людини в галузі культури і спорту, а найголовніше – у сфері вдосконалення психічних і тілесних якостей людини. Адже в процесі проведення таких заходів створюються естетичні та духовні цінності, розвиваються й удосконалюються різні галузі знань про людину. У цьому плані важливу роль відіграють безпосередні людські контакти, спілкування між учасниками заходів та з глядачами.

Виховні заходи сприяють покращенню розумової працездатності. Це відбувається в результаті позитивного впливу чергування характеру діяльності, змінюваності розумової й фізичної праці, а також завдяки застосуванню короткочасних фізичних навантажень, які, будучи навіть незвичними, позитивно впливають на перебіг психічних процесів (обмеження рухової діяльності, навпаки, призводить до зниження розумової працездатності).

Окрім цього, позитивний вплив на успішність учнів, які займаються спортом, чинить чітке дотримання режиму дня. Ця діяльність стимулює оволодіння знаннями з методики фізичного виховання, спортивної підготовки, фізіології спорту, особистої гігієни, а також знаннями про традиції української народної фізкультури.

Існує прямий зв'язок між ступенями вольового зусилля і нервово-м'язовою напругою. Чим вище проявляється сила, швидкість, витривалість та інші якості рухової діяльності, тим, відповідно, більшою повинна бути вольова напруга. Таким чином, об'єктивна сторона позитивного впливу виховних заходів на розвиток вольових рис характеру складається з того, що вони пов'язані з необхідністю виявлення вольових зусиль. Воля, як і тіло, розвивається тільки в процесі і в результаті діяльності, додання об'єктивних і суб'єктивних труднощів.

Труднощі, які долаються суб'єктами в процесі участі у виховних заходах, стимулюють розвиток вольових рис характеру, що полягають в необхідності оволодіння складною технікою спортивних вправ, сприяють вияву вольових зусиль, учать переборювати втому, біль, регулювати емоційний стан, зберігати працездатність у несприятливих умовах зовнішнього середовища і дотримуватися встановленого режиму дня. Зазначені педагогічні аспекти найбільшою мірою виявляються під час проведення заходів і є важливим засобом розвитку вольових якостей учнів.

У культурно-спортивних виховних заходах, як і в багатьох інших випадках життя, вони виступають як взаємно протилежні позитивні та негативні прояви.

Отож, враховуючи індивідуальні особливості учасників, необхідно створювати умови, за яких виявляються і закріплюються сильні позитивні риси характеру. В іншому випадку виховні заходи перетворюються в засоби виявлення і закріплення незадовільних рис характеру.

Значення таких виховних заходів у вихованні особистості стає дещо зрозумілішим, якщо спирається на наукову концепцію людини щодо єдності її психічних і соматичних якостей, а також на аналіз психолого-педагогічних особливостей діяльності в ході їх проведення.

Адже певні риси особистості молодшої людини формуються в процесі того чи іншого виду діяльності. А людина як особистість активно та позиційно змінює довкілля, природу й суспільство, задовольняючи при цьому особисті потреби і потреби суспільства в широкому розумінні.

Саме тому безпосередня діяльність у процесі проведення виховних заходів впливає на формування таких важливих моральних якостей, як відповідальність, громадянськість, дисциплінованість, скромність тощо. Аналіз результатів соціологічних досліджень дає підстави стверджувати, що безпосередня участь у культурно-спортивних виховних заходах насамперед сприяє формуванню в учнів відповідальності.

Висновки. Спортивні виховні заходи впливають на формування інтелектуальної, вольової та емоційної сфери учнів, їхніх естетичних уявлень і потреб. Об'єктивна сторона впливу на інтелект вбачається в тому, що розумова й фізична діяльність виступають в єдності та взаємозв'язку.

Виховні заходи впливають на розвиток таких чинників інтелекту: уваги (оволодіння складно-координованими фізичними вправами потребує її концентрації на виконуваних рухах), спостережливості (наслідок розвитку аналізаторів), кмітливості й спритності (встановлюються високі вимоги до швидкої та активної рухової орієнтації в змінній ситуації), мислення (необхідність відшукувати причини вдалих і невдалих рухів, обдумувати їхні цілі, структуру й результати).

Література

1. Бальсевич В. К., Запорожанов В. Н. Физическая активность человека. – К.: Здоров'я, 1987. – 224 с.
2. Куц О. С., Скибенко З. С., Пачковский С. И. Спортивные вечера – одна из форм агитации и пропаганды физической культуры и спорта // *Метод. рек. для учителей общеобраз. шк.* – Винница, 1988. – 32 с.
3. Молчанов С. В. Триединство физической культуры. – Минск: Полымя, 1991. – 141 с.
4. Терешина О. Б. Про вплив фізичної культури на психофізичний розвиток // *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: Зб. наук. пр. К.; Вінниця: УАННП, 1998. – Ч. I. – С. 294–296.*
5. Юхницький Б. В., Смірнов О. Ф. Шляхи підвищення мотивації до занять молоді фізичною культурою і спортом // *Актуальні проблеми розвитку фізичної культури і спорту у ВНЗ України: Зб. наук. пр. – Л., 1998. – С. 145–147.*

Анотації

У статті показано важливу роль масових спортивних заходів у формуванні різних сторін виховання молоді: сприянні розвитку творчих сил особистості, її гармонійному духовному і фізичному вдосконаленню.

Ключові слова: *масові спортивні заходи, виховання, молодь.*

Статья представляет важную роль спортивных массовых мероприятий в формировании разных сторон воспитания молодежи: содействию развития творческих сил личности, ее гармоническому духовному и физическому совершенствованию.

Ключевые слова: *спортивные массовые мероприятия, воспитание, молодежь.*

This article presents important role of mass sports measures of make different kinds education. The realization development of creative forces of the person, it harmonically to spiritual and physical perfection.

Key words: mass sports measures, education, yourth.